

VAI TRÒ CỦA HỘI NGHỊ BỘ TRƯỞNG QUỐC PHÒNG CÁC NƯỚC ASEAN VÀ HỘI NGHỊ BỘ TRƯỞNG QUỐC PHÒNG CÁC NƯỚC ASEAN MỞ RỘNG NĂM 2024 TRONG THÚC ĐẨY HỢP TÁC QUỐC PHÒNG ASEAN

Thượng úy CN NGUYỄN TÚ UYÊN

Viện QHQT về QP; ✉ nt.uyen1410@gmail.com

Ngày nhận bài: 22-11-2024; ngày hoàn thiện: 30-11-2024; ngày duyệt đăng: 05-12-2024

Tóm tắt: Trong bối cảnh tình hình an ninh toàn cầu và khu vực diễn biến phức tạp, khó lường, nhất là các điểm nóng an ninh liên tiếp xuất hiện, những thách thức an ninh truyền thống như tranh chấp lãnh thổ, xung đột vũ trang và cạnh tranh chiến lược giữa các cường quốc gia tăng, cùng với đó là các mối đe dọa an ninh phi truyền thống như khủng bố, an ninh mạng và biến đổi khí hậu, đã tác động cộng hưởng sâu sắc, đe dọa hòa bình, ổn định và thịnh vượng chung của khu vực. Hợp tác quốc phòng - quân sự trong khuôn khổ ASEAN, tiêu biểu là Hội nghị Bộ trưởng Quốc phòng các nước ASEAN (ADMM) và Hội nghị Bộ trưởng Quốc phòng các nước ASEAN Mở rộng (ADMM+), tiếp tục khẳng định vai trò quan trọng trong thúc đẩy hợp tác, bảo đảm an ninh khu vực. Đây không chỉ là các cơ chế hợp tác chiến lược, mang tính định hướng và chỉ đạo toàn diện, mà còn là diễn đàn để các quốc gia thành viên ASEAN cùng các đối tác ngoài ASEAN phối hợp tìm kiếm những giải pháp khả thi nhằm ứng phó với các thách thức an ninh đa chiều.

Từ khóa: ADMM, ADMM+, hợp tác quốc phòng, vai trò trung tâm của ASEAN.

Hội nghị Bộ trưởng Quốc phòng các nước ASEAN (ADMM) và Hội nghị Bộ trưởng Quốc phòng các nước ASEAN Mở rộng (ADMM+) là hình mẫu hợp tác quốc phòng đa phương tiêu biểu vì hòa bình và phát triển

Kể từ khi được thiết lập vào năm 2006 (ADMM) và 2010 (ADMM+), hai cơ chế hợp tác quốc phòng này đã trở thành những hình mẫu tiêu biểu, góp phần quan trọng vào việc tăng cường đối thoại, thúc đẩy lòng tin, xây dựng sự hiểu biết giữa các quốc gia ASEAN cũng như giữa ASEAN và các đối tác. Với các sáng kiến hợp tác thực chất, ADMM và ADMM+ không chỉ tạo nền tảng

liên kết chặt chẽ trong khu vực mà còn trở thành công cụ hiệu quả để thúc đẩy hòa bình, ổn định và phát triển chung.

ADMM là cơ chế hợp tác quốc phòng cao nhất của khu vực, mang tính nền tảng trong trụ cột Chính trị - An ninh của Cộng đồng ASEAN. Từ khi ra đời, ADMM đã thiết lập khuôn khổ đối thoại và tham vấn cấp cao giữa các Bộ trưởng Quốc phòng ASEAN, tập trung vào các vấn đề chiến lược và an ninh quan trọng. Tính đến năm 2024, với 18 kỳ hội nghị được tổ chức, ADMM đã trở thành diễn đàn để các nước thành viên phối hợp chặt chẽ, triển khai các sáng kiến hợp tác nhằm ứng phó hiệu quả với các thách

thức an ninh mới nổi. Thông qua đối thoại và hợp tác quốc phòng, ADMM đã thúc đẩy cơ chế hợp tác an ninh có hiệu quả nhằm củng cố môi trường hòa bình và ổn định trong khu vực, đồng thời tăng cường sự hợp tác giữa các lực lượng vũ trang các nước ASEAN. Đặc biệt, các sáng kiến như xây dựng lòng tin chiến lược, hợp tác ứng phó với thiên tai và chia sẻ kinh nghiệm trong lĩnh vực an ninh mạng đã góp phần không nhỏ vào việc hiện thực hóa mục tiêu xây dựng Cộng đồng Chính trị-An ninh ASEAN.

ADMM+ là cơ chế mở rộng tầm ảnh hưởng của hợp tác quốc phòng trong ASEAN. Với sự tham gia của 10 quốc gia ASEAN và 8 nước đối tác chiến lược ngoài khu vực (Nga, Trung Quốc, Mỹ, Hàn Quốc, Nhật Bản, Australia, New Zealand và Ấn Độ), ADMM+ là bước tiến quan trọng trong quá trình mở rộng hợp tác quốc phòng của ASEAN. Không chỉ dừng lại ở các vấn đề nội khối, ADMM+ còn cho phép các quốc gia thành viên ASEAN phối hợp với các đối tác để chia sẻ quan điểm về các thách thức an ninh chung, từ đó minh bạch hóa chính sách quốc phòng và thúc đẩy lòng tin lẫn nhau. ADMM+ là minh chứng rõ ràng cho sự phát triển năng động của khuôn khổ hợp tác quốc phòng ASEAN, đánh dấu bước chuyển từ hợp tác nội khối sang kết nối chặt chẽ với các đối tác ngoài khu vực. Với 14 năm vận hành và phát triển, ADMM+ đã khẳng định vai trò là cơ chế hợp tác quốc phòng cao nhất của ASEAN với các đối tác bên ngoài, trở thành một thành phần không thể thiếu trong cấu trúc an ninh khu vực. ADMM+ không chỉ tập trung vào các vấn đề quốc phòng, mà còn mở rộng hợp tác trên nhiều lĩnh vực vì lợi ích an ninh chung. Đáng chú ý, thông qua 07 lĩnh vực hợp tác chính gồm hỗ trợ nhân

đạo và cứu trợ thảm họa, an ninh biển, quân y, chống khủng bố, gìn giữ hòa bình, hành động mìn nhân đạo và an ninh mạng, ADMM+ đã thúc đẩy sự phối hợp thực tiễn và hiệu quả giữa ASEAN với các đối tác. Việc hình thành các nhóm chuyên gia ADMM+ trong từng lĩnh vực đã tạo ra cơ hội để ADMM có thể tranh thủ và kết hợp các nguồn lực hỗ trợ từ bên ngoài, giúp tăng cường năng lực quốc phòng của các quốc gia thành viên ASEAN, đồng thời triển khai hiệu quả các sáng kiến hợp tác nhằm ứng phó với thách thức an ninh chung của khu vực.

Sự thành công của ADMM và ADMM+ không chỉ nằm ở việc duy trì một diễn đàn đối thoại chiến lược, mà còn thể hiện qua những sáng kiến hợp tác thực tiễn mang tính dài hạn. Đây là các cơ chế quan trọng để ASEAN đối phó hiệu quả với các thách thức an ninh truyền thống như tranh chấp lãnh thổ, xung đột vũ trang, cũng như các mối đe dọa phi truyền thống như khủng bố, tội phạm xuyên quốc gia, biến đổi khí hậu. Thông qua cơ chế ADMM và ADMM+, ASEAN đã chứng minh được khả năng giữ vững vai trò trung tâm trong cấu trúc an ninh khu vực, đồng thời củng cố vị thế của Hiệp hội như một nhân tố quan trọng trong việc thúc đẩy hòa bình và ổn định tại Đông Nam Á. Những sáng kiến này không chỉ mang lại lợi ích cho ASEAN mà còn góp phần xây dựng lòng tin giữa các nước đối tác, khẳng định giá trị của hợp tác đa phương trong việc duy trì một khu vực hòa bình, ổn định và thịnh vượng.

Hội nghị ADMM và Hội nghị ADMM+ năm 2024 tiếp tục tạo động lực thúc đẩy hợp tác quốc phòng mạnh mẽ hơn trong ASEAN

Từ ngày 20 - 21-11-2024, ASEAN đã tổ chức thành công ADMM lần thứ 18

(ADMM-18) và ADMM+ lần thứ 11 tại Viên Chăn, Lào, nhằm thảo luận, đưa ra các sáng kiến thúc đẩy hợp tác và tìm kiếm giải pháp cho các vấn đề an ninh khu vực đang nổi lên. Các phiên họp diễn ra trong không khí thẳng thắn, cởi mở, mang tính xây dựng cao, không né tránh các vấn đề nhạy cảm. Những sáng kiến thiết thực sát với tình hình thực tế được đề xuất tiếp tục góp phần củng cố hòa bình, an ninh và ổn định trong khu vực.

Đánh giá cao vai trò trung tâm của ASEAN và tầm quan trọng của ADMM, ADMM+ trong cấu trúc an ninh khu vực

Phát biểu khai mạc ADMM+, Đại tướng Chamsamone Chanyalath, Phó Thủ tướng Chính phủ, Bộ trưởng Quốc phòng Lào nhấn mạnh, trong bối cảnh tình hình thế giới và khu vực có những chuyển biến nhanh chóng, ASEAN tiếp tục giữ vững vai trò trung tâm, là cầu nối cho hợp tác và đối thoại. Đây cũng là nhận định chung của các Bộ trưởng Quốc phòng ASEAN và các nước đối tác tại ADMM-18 và ADMM+ lần thứ 11. Trong đó, Bộ trưởng quốc phòng các nước tiếp tục bày tỏ sự ủng hộ đối với vai trò trung tâm của ASEAN, khẳng định ASEAN là một Cộng đồng hướng ngoại, coi trọng sự tham gia, hợp tác với các đối tác đối thoại và bạn bè của ASEAN thông qua các cơ chế do ASEAN dẫn dắt; đánh giá cao tầm quan trọng của ADMM và ADMM+ trong cấu trúc an ninh khu vực. Đồng thời, các nước đối tác khẳng định ủng hộ vai trò trung tâm của ASEAN trong các cơ chế hợp tác tại khu vực; đánh giá cao nỗ lực và cam kết của ADMM nhằm nâng cao năng lực và hợp tác đối phó với các thách thức an ninh; tái khẳng định mục tiêu cơ bản của ADMM+ trong thúc đẩy lòng tin và xây dựng năng lực để

giải quyết các thách thức an ninh chung, tăng cường hòa bình và ổn định thông qua hợp tác quốc phòng - an ninh. Một số đại biểu nhấn mạnh, cấu trúc hợp tác khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương cởi mở và bao trùm, với ASEAN làm trung tâm, đóng góp quan trọng cho sự ổn định của khu vực trong thế giới đầy biến động hiện nay.

Bên cạnh đó, các nước cũng nêu rõ tầm quan trọng của việc tuân thủ các nguyên tắc và mục tiêu cơ bản được ghi trong Hiến chương Liên hợp quốc, Hiến chương ASEAN và Hiệp ước Thân thiện và Hợp tác ở Đông Nam Á (TAC) trong việc tăng cường vai trò trung tâm, sự đoàn kết của ASEAN và duy trì cấu trúc khu vực dựa trên luật lệ, phù hợp với luật pháp quốc tế, vì lợi ích của người dân, cũng như vai trò trung tâm của ASEAN là động lực chính trong tăng cường hợp tác quốc phòng, an ninh và các biện pháp xây dựng lòng tin với các đối tác; khẳng định tầm quan trọng của Tài liệu Quan điểm ASEAN về Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương (AOIP) định hướng cho ASEAN trong việc đẩy mạnh hợp tác với các đối tác bên ngoài trong thời gian tới.

Thúc đẩy tìm kiếm giải pháp cho các vấn đề an ninh khu vực và quốc tế

Các vấn đề an ninh được các Bộ trưởng Quốc phòng, đại diện Bộ trưởng Quốc phòng các nước tại ADMM-18 và ADMM+ lần thứ 11 quan tâm thảo luận sâu rộng với nhận định chung rằng, tình hình an ninh thế giới và khu vực đang diễn biến ngày càng phức tạp, bất ổn; cạnh tranh địa chính trị và xung đột làm trầm trọng thêm căng thẳng toàn cầu, làm suy yếu nền tảng hợp tác đa phương và khu vực. Trên cơ sở đó, các đại biểu đều nhấn mạnh tầm quan trọng của việc

tuân thủ luật pháp quốc tế, duy trì hòa bình, an ninh, ổn định, thịnh vượng trong khu vực.

Đặc biệt, Biển Đông là một trong những vấn đề nổi bật, nhận được sự quan tâm phát biểu của các nước. Nhiều ý kiến đại biểu tập trung nhấn mạnh, tình hình Biển Đông đang tiềm ẩn những thách thức phức tạp, với nguy cơ ảnh hưởng tiêu cực đến hòa bình, ổn định và phát triển của toàn khu vực. Các hành động quân sự hóa, khai thác tài nguyên không minh bạch và gia tăng áp lực từ các cường quốc đều làm gia tăng căng thẳng và làm suy giảm lòng tin giữa các bên. Hầu hết các quốc gia tham gia Hội nghị đều đồng thuận rằng, việc bảo đảm an ninh, an toàn, tự do hàng hải và hàng không ở Biển Đông, tuyến hàng hải huyết mạch của thế giới, có ý nghĩa quan trọng đối với an ninh khu vực và toàn cầu; tranh chấp tại Biển Đông cần được giải quyết thông qua các biện pháp hòa bình, dựa trên đối thoại và đàm phán đa phương, tránh leo thang căng thẳng hoặc sử dụng vũ lực. Các quốc gia ASEAN tái khẳng định sự cần thiết phải tuân thủ nghiêm ngặt luật pháp quốc tế, đồng thời thúc đẩy hợp tác đa phương trong việc bảo vệ các nguyên tắc pháp lý đã được thừa nhận rộng rãi. Các quốc gia cũng cam kết tăng cường phối hợp trong khu vực để bảo vệ quyền lợi chung, duy trì trật tự dựa trên luật lệ, giải quyết các tranh chấp một cách minh bạch và hòa bình; kêu gọi kiên trì tuân thủ các nguyên tắc của luật pháp quốc tế, đặc biệt là Công ước Liên hợp quốc về Luật Biển (UNCLOS) 1982; thực hiện nghiêm túc Tuyên bố về Ứng xử của các bên ở Biển Đông (DOC), đồng thời nỗ lực đẩy nhanh tiến trình đàm phán và ký kết Bộ Quy tắc Ứng xử trên Biển Đông (COC) mang tính hiệu quả và thực chất, nhằm thiết lập một khuôn khổ hợp tác lâu

dài và bền vững. Những nỗ lực này không chỉ nhằm đảm bảo hòa bình và ổn định cho Biển Đông mà còn góp phần quan trọng vào việc củng cố vai trò trung tâm của ASEAN trong việc xử lý các vấn đề an ninh khu vực.

Đối với tình hình Myanmar, các nước tiếp tục bày tỏ quan ngại về tình trạng bạo lực và cuộc khủng hoảng nhân đạo tại Myanmar; khuyến khích các giải pháp cụ thể vì hòa bình và nhất trí với quan điểm, ASEAN cần tiếp tục giúp đỡ Myanmar thông qua triển khai thực hiện “Đồng thuận 5 Điểm”.

Bên cạnh đó, những thách thức an ninh đang diễn ra hiện nay trên thế giới cũng được đại biểu các nước đề cập và thảo luận, nhất là các điểm nóng xung đột như cuộc xung đột quân sự Nga - Ukraine, xung đột Israel - Hamas, căng thẳng ở bán đảo Triều Tiên...; qua đó, nhấn mạnh tầm quan trọng của hòa bình, ổn định. Liên quan đến cuộc xung đột quân sự Nga - Ukraine hay xung đột Israel - Hamas, các Bộ trưởng lên án các hành động nhằm vào người dân, kêu gọi các bên cùng thực hiện các biện pháp kiềm chế, tránh leo thang căng thẳng để sớm chấm dứt xung đột vũ trang, bảo vệ người dân. Về tình hình bán đảo Triều Tiên, các nước bày tỏ quan ngại trước các vụ phóng tên lửa gần đây của Triều Tiên, nhấn mạnh tầm quan trọng của các cuộc đối thoại hòa bình giữa tất cả các bên liên quan, ủng hộ việc tận dụng các cơ chế của ASEAN để thúc đẩy một môi trường thuận lợi cho những nội dung thảo luận mang tính xây dựng và hòa bình.

Đẩy mạnh hợp tác quốc tế trong ứng phó với các thách thức an ninh phi truyền thống

Chủ đề “ASEAN: Cùng nhau vì hòa bình, an ninh và tự cường” được quốc gia Chủ tịch

Lào đưa ra phản ánh nguyện vọng và mong muốn chung của các nước tham gia về một khu vực hòa bình, ổn định và phát triển; tăng cường kết nối, hợp tác là yếu tố quan trọng để hiện thực hóa vấn đề này. Các đại biểu nhận định, những thách thức an ninh phi truyền thống đang nổi lên ngày càng tác động sâu sắc tới môi trường an ninh khu vực và thế giới. Trên tinh thần đó, trong Tuyên bố chung ADMM-18 “ASEAN vì hòa bình, an ninh và tự cường”, các Bộ trưởng ghi nhận sự phức tạp do các yếu tố địa chính trị và địa chiến lược, thách thức an ninh truyền thống và phi truyền thống, bao gồm tác động của biến đổi khí hậu, nguy cơ mất an ninh năng lượng và khan hiếm lương thực, cùng những thay đổi về văn hóa và xã hội, tốc độ tăng trưởng kinh tế toàn cầu suy giảm, sự tiến bộ của công nghệ thông tin và truyền thông tiếp tục đặt ra những thách thức đối với hòa bình, ổn định, an ninh trong và ngoài khu vực. Các nước ASEAN cũng cam kết tăng cường hợp tác và tương tác quốc phòng, an ninh với các đối tác, nhằm đối phó với các thách thức an ninh chung ở khu vực.

Đặc biệt, Tuyên bố chung chuyên đề ADMM+ về tự cường trước các thảm họa liên quan tới khí hậu và các thảm họa thiên nhiên khác được thông qua tại Hội nghị ADMM+ lần thứ 11 phản ánh sự quan tâm nghiêm túc của ASEAN và các đối tác về các vấn đề an ninh phi truyền thống. Trong đó, các nước ghi nhận các hiện tượng thiên tai liên quan đến khí hậu và các thảm họa thiên nhiên khác đang xảy ra với tần suất và cường độ ngày càng tăng, tác động tiêu cực đến đời sống con người và phát triển kinh tế-xã hội của các quốc gia; nhấn mạnh sự cần thiết của hợp tác ứng phó với biến đổi khí hậu, cần tiếp cận một cách toàn diện từ cấp

độ chính phủ mỗi quốc gia đến khu vực và quốc tế, cũng như chia sẻ chuyên môn và năng lực chung, xây dựng cơ sở hạ tầng thân thiện với môi trường và có khả năng chống chịu với biến đổi khí hậu; cho rằng, biến đổi khí hậu là lĩnh vực quân đội các nước cần tham gia nhiều hơn. Hội nghị cũng đánh giá cao nỗ lực và cam kết của ADMM trong việc thúc đẩy xây dựng năng lực và hợp tác ứng phó với các thảm họa, bao gồm cả các thảm họa liên quan đến khí hậu thông qua nhiều nền tảng và sáng kiến khác nhau, trong đó có việc đệ trình Quy trình hoạt động chuẩn (SOP) của Nhóm Quân đội thường trực ASEAN về Hỗ trợ nhân đạo và cứu trợ thảm họa (HADR) lên Ủy ban Quản lý thiên tai ASEAN; đồng thời đánh giá cao hoạt động của các Nhóm chuyên gia trong khuôn khổ ADMM, ADMM+ đóng góp vào việc giải quyết tác động của các thảm họa liên quan đến khí hậu và các thảm họa thiên nhiên khác.

Thông qua các tài liệu, sáng kiến mới góp phần thúc đẩy hợp tác quốc phòng - an ninh, duy trì hòa bình, an ninh và ổn định khu vực

Tại hội nghị ADMM-18 và ADMM+ lần thứ 11, hàng loạt văn kiện, sáng kiến mới đã được thông qua như: Tài liệu Thủ tục Quan sát viên của các Nhóm chuyên gia ADMM+ do Lào, Philippines và Singapore xây dựng; Tài liệu Chiến lược ADMM và ADMM+ sẵn sàng cho tương lai do Brunei và Singapore xây dựng; Đánh giá Chương trình Quan sát viên Nhóm ADMM+ chu kỳ 2021 - 2023; đề nghị tham gia Chương trình Quan sát viên chu kỳ 2024 - 2027; Diễn tập Hàng hải ASEAN - Mỹ lần thứ hai năm 2025; Phụ lục Tài liệu khái niệm về hải hòa sáng kiến của

ADMM và ADMM+; Tuyên bố chung của ADMM-18 và Tuyên bố chung chuyên đề của ADMM+ lần thứ 11. Các sáng kiến, văn kiện hợp tác này sẽ tạo nền tảng quan trọng để các hoạt động hợp tác giữa các nước, nhất là trên lĩnh vực quốc phòng - an ninh được triển khai mạnh mẽ trên thực tế, đem lại lợi ích thiết thực cho hòa bình và thịnh vượng của khu vực và thế giới.

Một số vấn đề thách thức đặt ra đối với hợp tác quốc phòng ASEAN thời gian tới

Bên cạnh những thuận lợi và thành tựu đáng ghi nhận mà ADMM và ADMM+ mang lại cho hợp tác quốc phòng khu vực, các cơ chế này cũng đang phải đối mặt với không ít hạn chế và thách thức, đòi hỏi ASEAN cần có những điều chỉnh chiến lược phù hợp để duy trì vai trò trung tâm trong cấu trúc an ninh khu vực.

Hợp tác của ASEAN trong ADMM, ADMM+ đứng trước khó khăn trong việc đưa ra lựa chọn chính sách đối ngoại phù hợp trong bối cảnh cạnh tranh nước lớn ngày càng gay gắt.

Một trong những khó khăn lớn nhất của hợp tác trong ADMM và ADMM+ là vấn đề lựa chọn chính sách đối ngoại phù hợp khi cạnh tranh chiến lược giữa các nước lớn ngày càng gia tăng. Trong bối cảnh môi trường chính trị - an ninh khu vực và thế giới đang diễn biến phức tạp, hòa bình và ổn định tại Đông Nam Á cũng như khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương phải đối mặt với nhiều thách thức mới, đây là những nhân tố làm thu hẹp không gian chính sách và gia tăng áp lực chiến lược lên các quốc gia ASEAN. Trong khi ASEAN, với tư cách là một thực thể gồm các quốc gia nhỏ và trung

binh, dù xác định ADMM+ là cơ chế hợp tác quốc phòng giữ vai trò chủ đạo và dẫn dắt, song vẫn chịu ảnh hưởng lớn từ sự can thiệp và chi phối của các nước lớn. Các cường quốc như Mỹ và Trung Quốc dù duy trì trạng thái vừa hợp tác vừa cạnh tranh hay chuyển hướng sang xung đột hoặc hòa hợp, đều có những tác động tiêu cực đối với ASEAN. Bên cạnh đó, việc các nước này thúc đẩy hợp tác song phương với từng nước ASEAN, gây ra những tác động không đồng đều, dẫn đến sự khác biệt trong cách tiếp cận các vấn đề chung. Do đó, ASEAN phải đối mặt với nhiệm vụ khó khăn là duy trì cân bằng chiến lược, điều hòa lợi ích giữa các bên và khuyến khích các cường quốc tham gia tích cực vào giải quyết các vấn đề an ninh chung của khu vực.

Thêm vào đó, các nước lớn ngoài khu vực ngày càng có xu hướng tăng cường can dự vào ASEAN, lôi kéo các quốc gia thành viên nhằm thúc đẩy lợi ích riêng thông qua các cơ chế như ADMM+. Một số đối tác sử dụng diễn đàn này để chỉ trích lẫn nhau, gây ra sự chia rẽ và làm gia tăng bất đồng giữa các bên. Điều này làm suy yếu tính gắn kết, tinh thần hợp tác của các thành viên và ảnh hưởng đến vai trò trung tâm của ASEAN trong duy trì hòa bình và ổn định khu vực.

Việc duy trì một lập trường trung lập và cân bằng trong quan hệ với các cường quốc sẽ giúp ASEAN giữ vững tính độc lập chiến lược, đưa các cơ chế như ADMM và ADMM+ trở thành nơi để tạo không gian đối thoại linh hoạt, thúc đẩy lòng tin và hợp tác thực chất, khuyến khích sự tham gia tích cực của tất cả các thành viên vào giải quyết các vấn đề khu vực.

Quá trình xây dựng đồng thuận đòi hỏi sự nỗ lực lớn của mỗi quốc gia thành viên vì lợi ích chung.

Một thách thức lớn khác đối với hợp tác quốc phòng ASEAN là việc xây dựng đồng thuận giữa các quốc gia thành viên. Đây là một trong những thách thức nội tại của ASEAN. Dù ADMM và ADMM+ đã chứng minh được giá trị như một nền tảng đối thoại và hợp tác quốc phòng quan trọng, nhưng sự đa dạng về lợi ích quốc gia, khác biệt trong quan điểm chính trị và chiến lược, cùng với sức ép từ các cường quốc bên ngoài không chỉ đặt ASEAN trước bài toán khó khăn về đoàn kết nội bộ, mà còn cả những thách thức về sự tham gia tích cực của các đối tác trong các cơ chế quốc phòng đa phương hiện có. Tại ADMM-18 và ADMM+11, những khác biệt về quan điểm đã xuất hiện trong các vấn đề như mở rộng thành viên ADMM+, xử lý tình hình tại Myanmar, đề xuất tham gia Chương trình Quan sát viên các Nhóm chuyên gia ADMM+ giai đoạn 2024 - 2027. Việc mở rộng thành viên ADMM+ vẫn chưa đạt được sự nhất trí cao, do một số quốc gia lo ngại điều này có thể làm suy yếu vai trò trung tâm của ADMM. Cùng với đó, việc một số nước lớn vì lợi ích riêng đang tìm cách thúc đẩy “cộng hóa” hoặc “chính thức hóa” các cơ chế hợp tác trong ASEAN, khiến quá trình đồng thuận ra quyết định trở nên phức tạp và khó khăn hơn.

Các vấn đề an ninh truyền thống và phi truyền thống đang gia tăng với tốc độ nhanh chóng và tính chất phức tạp hơn, cũng đặt ra những thách thức lớn đối với khả năng điều phối của ASEAN trong cấu trúc an ninh khu vực, đòi hỏi sự phối hợp chặt chẽ hơn về quốc phòng - an ninh giữa các quốc gia

ADMM và ADMM+ để đồng lòng hướng tới các giải pháp chung. Các sáng kiến như chương trình đào tạo, chia sẻ thông tin tình báo và diễn tập quân sự chung của ASEAN và các đối tác không chỉ tăng cường năng lực tự vệ mà còn củng cố tinh thần đoàn kết, giúp các nước ứng phó tốt hơn với các thách thức an ninh truyền thống và phi truyền thống. Sự phối hợp đó còn góp phần xây dựng lòng tin và thúc đẩy ổn định lâu dài trong khu vực. Những nỗ lực đó, nếu được thực hiện một cách nhất quán và bền vững, sẽ không chỉ thúc đẩy sự đồng thuận, mà còn giúp ASEAN duy trì vai trò trung tâm và khẳng định vị thế là một nhân tố quan trọng trong cấu trúc an ninh khu vực và quốc tế.

Thay lời kết

Hợp tác quốc phòng - quân sự ASEAN năm 2024 đã đạt được những kết quả đáng khích lệ, tiếp tục phát triển vững chắc, trong đó vai trò của ADMM và ADMM+ đặc biệt nổi bật. Các cơ chế này không chỉ là công cụ hữu ích để từng quốc gia và khu vực đối phó hiệu quả với các thách thức an ninh truyền thống và phi truyền thống mang tính toàn cầu, mà còn góp phần nâng cao hiệu quả hợp tác quốc phòng, đưa các sáng kiến đã và đang được triển khai từng bước đi vào chiều sâu, thực chất và bền vững. Với những thành tựu đã đạt được, đồng thời nhận diện rõ những thách thức mà ADMM và ADMM+ đang phải đối mặt, hợp tác quốc phòng ASEAN trong thời gian tới dù còn nhiều khó khăn, nhưng cũng mở ra không ít cơ hội và triển vọng đầy hứa hẹn.

Trong bối cảnh thế giới và khu vực không ngừng biến động, việc duy trì và phát huy vai trò của ADMM và ADMM+ sẽ không chỉ mang lại lợi ích an ninh cho từng quốc

gia thành viên, mà còn góp phần xây dựng Đông Nam Á và khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương hòa bình, ổn định và thịnh vượng. Để tận dụng các cơ hội đó, ASEAN cần tiếp tục nỗ lực tăng cường năng lực tự cường, củng cố vai trò trung tâm trong các cơ chế hợp tác quốc phòng, an ninh khu vực, đồng thời đảm bảo tính hiệu quả và thực chất trong việc ứng phó với các thách thức chung. Với cam kết mạnh mẽ và sự đoàn kết, ASEAN hoàn toàn có thể tiếp tục đóng góp tích cực vào hòa bình, ổn định và phát triển trên phạm vi toàn cầu./

Tài liệu tham khảo:

1. Tuyên bố chung ADMM+ lần thứ nhất (2010) và thứ hai (2013); Tài liệu khái niệm thành lập các Nhóm chuyên gia; Kết quả các Hội nghị ADMM/ADMM+ từ năm 2010 đến 2019, admm.com.

2. Ban Thư ký ASEAN (2024). Tuyên bố chung Hội nghị Bộ trưởng Quốc phòng các nước ASEAN lần thứ 18 (ADMM-18): ASEAN cùng nhau vì hòa bình, an ninh và tự cường. Jakarta, Indonesia: Ban Thư ký ASEAN, asean.org.

3. Bộ Quốc phòng Lào (2024). Báo cáo tổng kết Hội nghị Bộ trưởng Quốc phòng các nước ASEAN Mở rộng lần thứ 11 (ADMM+11). Viêng Chăn, Lào: Bộ Quốc phòng Lào, mod.gov.la.

4. Trần, V. Quân (2023). Hợp tác quốc phòng trong khuôn khổ ASEAN: Thành tựu và thách thức. Tạp chí Quốc phòng Toàn dân, 12(3), tr 15-22.

5. Hội nghị Bộ trưởng Quốc phòng ASEAN (2024). Các sáng kiến hợp tác quốc phòng ASEAN và định hướng tương lai. Jakarta, Indonesia: Ban Thư ký ASEAN, asean.org.

6. Thu Trang (2024). ADMM+ là hình mẫu hợp tác quốc phòng đa phương tiêu biểu, qdnd.vn, ngày 21-11-2024.

7. Thu Trang (2024). Hội nghị ADMM-18: Cùng nhau vì hòa bình, an ninh và tự cường, qdnd.vn, ngày 20-11-2024.

**THE ROLE OF THE ASEAN DEFENSE MINISTER'S MEETING
AND THE ASEAN DEFENSE MINISTER'S MEETING PLUS 2024
IN PROMOTING ASEAN DEFENSE COOPERATION**

NGUYEN TU UYEN

Abstract: The increasingly complicated and unpredictable changes in the global and regional security environment, notably many new security hotspots, traditional security challenges including territorial disputes, armed conflicts and strategic competitions among major powers and non-traditional security ones such as terrorism, cyber security threats and climate change, have resonating and far-reaching impacts on regional peace, stability and prosperity. ASEAN military and defence cooperation mechanisms, especially ASEAN Defence Ministers' Meeting (ADMM) and ADMM Plus (ADMM+), continue to prove their essential role in promoting cooperation for better security in this region. They are not only strategic cooperation frameworks which provide directions for regional comprehensive cooperation but also forums for ASEAN Member States and non-ASEAN partners to cooperate in a search for feasible solutions for multi-dimensional security challenges.

Keywords: ADMM, ADMM+, defense cooperation, ASEAN's central role.